

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 13

นายรัฐภูมิ คะเลรัมย์¹/ สมบูรณ์ ต้นยะ²/ สงวนพงศ์ ขววมขม³

1 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

2,3 ผศ.ดร.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล2

E-mail : RATTAPOOMK3@gmail.com

รับต้นฉบับ 18 กรกฎาคม 2566; ปรับแก้ไข 10 สิงหาคม 2566; รับทตีพิมพ์ 20 สิงหาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 (2) เพื่อศึกษาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (3) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (4) เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1) ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 7 คน และครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 2) ศึกษาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จากกลุ่มตัวอย่างเป็นครู 361 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น 0.98 3) สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยนำผลจากตอน 2 มาใช้เป็นหลักในการสร้างรูปแบบและจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบพร้อมทั้งประเมินความเหมาะสม 4) ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง 50 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นทุกสมรรถนะและมีตัวชี้เพิ่มเติมในสมรรถนะแต่ละด้านที่ผู้บริหารและครูให้ความเห็น จำนวน 18 ข้อ

2. สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน

3. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบได้แก่

1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) สารสำคัญและการดำเนินการ 4) แนวทาง

การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับ มากที่สุด

4. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ

รูปแบบการพัฒนา สมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

Model for Developing the Competencies of Small Primary School Teachers Under the Office of the Basic Education Commission in the 13th Inspection Region

Rattaphoom Kalerum¹/ Somboon Tanya²/ Sanguanpong Chuanchom³

Student of Education Administration, Vongchavalitkul University¹

Asst. Prof.Dr.,Faculty of Education, Vongchavalitkul University^{2,3}

E-mail: RATTAPOOMK3@GMAIL.COM

Received 18 July 2023 ; Accepted 10 August 2023 ; Published 20 August 2023

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study the necessary competencies of teachers in small primary schools under the Office of the Basic Education Commission in the 13th government inspection region; 2) To investigate the competencies of teachers in small primary schools; 3) To formulate a model for developing teacher competency in small primary schools, and 4) To scrutinize the feasibility and usefulness of a model for developing teacher competency in small primary schools. The researchers conducted the research with the following specific objectives: 1) To study the necessary competencies of teachers in small primary schools. The samples comprised 7 school administrators and 7 small elementary school teachers. The instrument used was a questionnaire. 2) To study the competencies of teachers in small primary schools. The samples included 361 teachers obtained through multi-stage random sampling. The instrument was a questionnaire based on confidence values of 0.98. 3) To create a model for developing teacher competency in small primary schools. The results from section 2 were primarily used in developing the model. A focus group discussion with 7 experts was organized to consider the suitability of the model and assess its suitability, and 4) To evaluate the feasibility and usefulness. The samples were school administrators in small primary schools, and the instrument was a feasibility and usefulness assessment form.

The findings of the research showed that:

1. The findings of this research revealed that the necessary competencies of teachers in small primary schools were indispensable. Additionally, there were 18 additional indicators for each competency that administrators and teachers expressed.

2. Teacher competencies in small primary schools were rated at the highest level overall. When examining individual aspects, the highest level was observed in 6 aspects, and a

very high level was noted in 5 aspects.

3. The model for developing teacher competency in small primary schools consists of 5 components: 1) Principles and rationale of the model, 2) Objectives of the model, 3) Essence and operation, 4) Guidelines for implementing the model, and 5) Conditions for the success of the model. The result of the evaluation of the suitability of the model was at the highest level.

4. Results of the feasibility and usefulness assessment of the model for developing teacher competency in small primary schools were at the highest level.

Keywords

Model for developing, Teacher competency, Small primary schools

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้ครูต้องมีสมรรถนะของครูเพื่อเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพหรือเป็นไปตามเกณฑ์หรือในการมีผลงานที่โดดเด่นกว่าในการทำงานหรือสถานการณ์นั้น ซึ่งสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาหมายถึงพฤติกรรมซึ่งเกิดจากการรวมความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณลักษณะ (Character) ทศนคติ (Attitude) และแรงจูงใจ (Motivation) ของบุคคลและส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่น องค์ประกอบของสมรรถนะมี 3 ประการคือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณลักษณะ (Character) สมรรถนะครูประกอบด้วย สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานดังนี้ สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนา ผู้เรียนการบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครู การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น.10)

ครูโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติเล็กถูกกำหนดให้มีสมรรถนะดังกล่าวข้างต้นเช่นเดียวกัน แต่สภาพบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กนั้นแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน ขาดแคลนทรัพยากรในทุกด้านและจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติเล็ก พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติเล็กยังขาดทักษะกระบวนการเรียนรู้ ที่ดี โรงเรียนไม่มีความพร้อม ขาดแคลนโดยเฉพาะกำลังครูผู้สอนที่ไม่ครบชั้นเรียนรวมทั้งขาดแคลนครูที่มีความถนัดเฉพาะด้านหรือวิชาเอก และแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กพบว่า ควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริง ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน (สุรเดช โสมาบุตรและพัฒนานุสรณ์ สลาพรวงศ์, 2560, น.127)

การพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติเล็กจึงมีความสำคัญและสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 นโยบายแห่งรัฐ มาตรา 71 วรรค 2 รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น ประกอบกับหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 257 การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้ ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดองมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุและการพัฒนาด้านจิตใจ สังคมมีความสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขและมาตรา 258 จ การปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (3) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู (4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ (สำนักงานเลขาธิการ

วุฒิสภา, 2560, น.18) และสอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 เป้าหมายข้อที่ 3.7 ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะ ตามมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญเช่น ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพิ่มขึ้นและระดับความพึงพอใจของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเพิ่มขึ้น เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.116) ตลอดจน นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นางสาวตรีนุช เทียนทอง กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูและอาจารย์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะทางภาษาและดิจิทัล เพื่อให้ครูและอาจารย์ได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ ด้วยภาษาและดิจิทัล สามารถปรับวิธีการเรียนการสอนและการใช้สื่อทันสมัยและมีควมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาที่เกิดกับผู้เรียน (ตรีนุช เทียนทอง, 2564, น.2) และนโยบายจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวว่า พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูยุคใหม่ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีจิตวิญญาณความเป็นครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, น.2)

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายและจุดเน้นในการพัฒนาสมรรถนะครูในสังกัดเพื่อให้มีสมรรถนะตามที่กำหนด แต่ยังไม่มีรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเป็นการเฉพาะและบริบทของครูโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่มีเหมาะสมที่จะใช้การพัฒนาโดยการอบรมโดยการนำครูออกนอกห้องเรียน ประกอบกับสภาพบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตตรวจราชการที่ 13 มีจำนวนมาก การพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจึงสำคัญเพราะการพัฒนาสมรรถนะครูจะส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 เพื่อให้ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้พัฒนาสมรรถนะทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และนำผลการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นมาสำรวจสมรรถนะครูโรงเรียนว่าอยู่ในระดับใด และดำเนินการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา นำผลการศึกษามาสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 และนำรูปแบบที่ได้ไปประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้พัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับ การพัฒนาสมรรถนะครู แนวคิด และ หลักการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครู ความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะครู วัตถุประสงค์ในการพัฒนาสมรรถนะครู ประเภทของสมรรถนะครู สมรรถนะครู สมรรถนะครูผู้สอน สมรรถนะครูกระทรวงศึกษาธิการ แนวนโยบายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะครู งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครู รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับรูปแบบ ประเภทของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ การสร้างและพัฒนาแบบ ข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตตรวจราชการที่ 13

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13
3. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13
4. เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13

ขอบเขตการวิจัย

ตอนที่ 1 ประชากร ครู จำนวน 7 คน และผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ประชากร ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม

ตอนที่ 4 ประชากร ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็น แบบสอบถาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ปีการศึกษา 2565 โดยการเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วย ครูจำนวน 7 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ ผู้วิจัยนำสมรรถนะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมา เพื่อยกร่างแบบสอบถามนำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาแบบสอบถาม ความเหมาะสมของแบบสอบถาม ความชัดเจนถูกต้องของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอนี้ตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์สมรรถนะที่จำเป็น โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 2 ศึกษาสมรรถนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการ ที่ 13

ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 5,764 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

เล็ก ปีการศึกษา 2565 จำนวน 361 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด , 2545) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) สุ่มเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดละ 2 เขตพื้นที่ได้ 8 เขตพื้นที่
- 2) แต่ละเขตพื้นที่ที่สุ่มได้ในข้อ 1 สุ่มอำเภอเขตพื้นที่ละ 2 อำเภอ ได้ 16 อำเภอ
- 3) แต่ละอำเภอที่สุ่มได้ในข้อ 2 สุ่มโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอละ 10 โรงเรียน ได้ 160 โรงเรียน
- 4) แต่ละโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 3 สุ่มครูโรงเรียนละ 2-3 คน ได้ครู 361 คน

เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

มีทั้งหมด 3 ตอน การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

- 1) นำสมรรถนะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดและสมรรถนะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ได้จากตอน 1 เพื่อยกร่างแบบสอบถาม
- 2) นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาแบบสอบถาม ความเหมาะสมของแบบสอบถาม ความชัดเจนถูกต้องของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม
- 3) ปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอนั้นตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา
- 4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย พร้อมแบบสอบถามไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง
- 5) นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเป็นภาพรวมและรายด้าน โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น.116-119) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เพื่อทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล ในการตอบแบบสอบถามโดยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ โดยส่งให้ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน
- 2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ได้ข้อมูลกลับคืนมา 361 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์สมรรถนะครูโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13
- 1) สังเคราะห์องค์ความรู้ ทัศนคติ หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครู โดยใช้ เป็นหลักในการสร้างรูปแบบพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 และผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยใน ตอน 2 โดยใช้สมรรถนะครูที่อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ด้านเป็นสมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนา

2) จัดทำร่างรูปแบบ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างและพัฒนา รูปแบบ ได้แก่ หลักการและเหตุผลของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ สาระสำคัญของรูปแบบ การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ เงื่อนไขความสำเร็จ

3) พิจารณาร่างรูปแบบ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4) ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 โดยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ข้อมูล ตรวจสอบ ความเหมาะสม ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกมาแบบเจาะจง จำนวน 7 คน โดยกำหนดคุณสมบัติและเกณฑ์ การพิจารณาในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ คือ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกหรือมีประสบการณ์ เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครู ประกอบด้วย ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ด้านการพัฒนาสมรรถนะครู จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีเอกสารประกอบการสนทนากลุ่มประกอบด้วย งานวิจัยบทที่ 1 บทที่ 3 บทที่ 4 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 สร้างเครื่องมือและหาคูณภาพเครื่องมือ

1) ผู้วิจัยจัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 โดยนำเสนอร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ที่ผู้วิจัยร่างขึ้นมากำหนดเป็นแนวคำถามในการสนทนากลุ่มและประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม

2) นำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่มเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 3) ผู้วิจัยจัดทำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำและปรับแก้แบบประเมิน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความเห็นและร่วมตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีดังนี้ จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จัดบันทึกและใช้เทปบันทึกเสียงการสนทนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบ นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์เนื้อหาตามโครงสร้างคำถามแล้วสรุปผลการสนทนากลุ่ม โดยนำมาปรับปรุงแก้ไขและนำเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง รูปแบบที่ปรับปรุงแก้ไขพร้อมทั้งแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน ทำการประเมินและรับคืนด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์

ข้อมูล โดยได้ดำเนินการ ดังนี้ วิเคราะห์เนื้อหา ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบ โดยการหาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 การตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ดำเนินการ ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 13 กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2565 รวม 50 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบตรวจสอบมีความเป็นไปได้และความประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 มีดังนี้ แบบตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) 3) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ดำเนินการสร้างแบบตรวจสอบรูปแบบ นำแบบตรวจสอบเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบโครงสร้างภาษาและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพ นำแบบตรวจสอบที่แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความร่วมมือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ส่งให้ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการ ที่ 13 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ความร่วมมือในการดำเนินการตรวจสอบรูปแบบ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองได้ข้อมูลกลับมา 50 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการศึกษาศมรรถนะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

สมรรถนะครู	จำเป็น	ไม่จำเป็น	ความถี่	ร้อยละ
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน				
1.1 ความสามารถในการวางแผนการกำหนดเป้าหมายการวิเคราะห์สังเคราะห์ ภาระกิจ	13	1	13	92.86
1.2 ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์	14	-	14	100.00
1.3 ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน	13	1	13	92.86
1.4 ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	13	1	13	92.86

ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นทุกด้านและมีข้อเพิ่มเติมที่จำเป็นในแต่ละสมรรถนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ตอบแบบสอบถามจำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 สรุปได้ดังนี้ สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการศึกษาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็

ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การวิเคราะห์	4.24	0.69	มาก
2. การสังเคราะห์	4.21	0.71	มาก
3. การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.18	0.73	มาก
รวม	4.21	0.68	มาก

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มี 6 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. หลักการและเหตุผลของรูปแบบ	4.29	0.49	มาก
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.71	0.49	มากที่สุด
3. สารสำคัญและการดำเนินการ	4.54	0.08	มากที่สุด
4. แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ	4.63	0.42	มากที่สุด
5. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ	4.58	0.58	มากที่สุด
รวม	4.55	0.52	มากที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า ได้รูปแบบที่มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบคือ 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) สารสำคัญและการดำเนินการพัฒนา 4) การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ผลของการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13

ตารางที่ 4 ตัวอย่างการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. หลักการและเหตุผลของรูปแบบ	4.84	0.37	มากที่สุด	4.92	0.27	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. สารสำคัญและการดำเนินการพัฒนา	4.88	0.13	มากที่สุด	4.90	0.19	มากที่สุด
4. การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ	4.85	0.21	มากที่สุด	4.93	0.23	มากที่สุด
5. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.92	0.27	มากที่สุด
รวม	4.84	0.12	มากที่สุด	4.90	0.16	มากที่สุด

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 สรุปได้ดังนี้ สมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นทุกด้านและมีข้อเพิ่มเติมที่จำเป็นในแต่ละสมรรถนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กตอบแบบสอบถามจำนวน 18 ข้อ ในสมรรถนะแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ความสามารถในการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การสำรวจความต้องการของผู้ปกครองชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา 3) การตรวจสอบความพึงพอใจในการให้บริการ 4) การจัดทำแผนพัฒนาตนเองที่เป็นระบบและต่อเนื่อง 5) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 6) การมีจิตอาสา 7) การมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตร 8) การนำผลการประเมินไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 9) การใช้สื่อ NEW DLTV 10) การบูรณาการสาระการเรียนรู้ 11) การปลูกฝังวินัยค่านิยมและความเป็นพลเมืองที่ดีให้กับนักเรียน 12) การปลูกฝังการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม 13) การพัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักเรียน 14) การพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 15) การปรับปรุงพัฒนาขั้น

เรียนอย่างต่อเนื่อง 16) การมีภาวะผู้นำทางวิชาการ 17) การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า 18) การระดมทรัพยากรจากภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาศมรณะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 สรุปได้ดังนี้ สมรณะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ประกอบด้วยสมรณะหลักและสมรณะประจำสายงาน ทั้ง 11 ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มี 6 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรณะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ได้รูปแบบที่มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบคือ 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) สาระสำคัญและการดำเนินการพัฒนา 4) การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบของผู้ทรงคุณวุฒิ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด องค์ประกอบที่มีความเหมาะสมที่สุดคือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ รองลงมาคือ แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ สาระสำคัญและการดำเนินการ องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักการและเหตุผลของรูปแบบ

ตอนที่ 4 ผลของการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรณะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาสมรณะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การศึกษาศมรณะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ได้สมรณะและตัวบ่งชี้ที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามสมรณะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดและมีตัวบ่งชี้ของสมรณะแต่ละด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้ความเห็นเพิ่มเติม จำนวน 18 ข้อ ได้แก่ 1) ความสามารถในการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา 3) การตรวจสอบความพึงพอใจในการให้บริการ 4) การจัดทำแผนพัฒนาตนเองที่เป็นระบบและต่อเนื่อง 5) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 6) การมีจิตอาสา 7) การมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตร 8) การนำผลการประเมินไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 9) การใช้สื่อ NEW DLTV 10) การบูรณาการสาระการเรียนรู้ 11) การปลูกฝังวินัยค่านิยมและความเป็นพลเมืองที่ดีให้กับนักเรียน 12) การปลูกฝังการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม 13) การพัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักเรียน 14) การพัฒนาสมรณะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 15) การปรับปรุงพัฒนาขั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

16) การมีภาวะผู้นำทางวิชาการ 17) การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า 18) การระดมทรัพยากรจากภาคีเครือข่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีสภาพบริบทแตกต่างจากครูโรงเรียนทั่วไปต้องมีสมรรถนะที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนตามสภาพบริบทเพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ Boam and Sparrow (1992) ที่กล่าวว่าสมรรถนะหมายถึงกลุ่มของคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่บุคคลจำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานในตำแหน่งหนึ่ง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานหน้าที่ความรับผิดชอบประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ฆนัท ธาตุทอง (2552) ที่กล่าวว่าสมรรถนะหมายถึงคุณลักษณะที่เป็นความสามารถของบุคคลที่แสดงออกถึงการบูรณาการความรู้ ทักษะ เจตคติที่ทำให้บุคคลนั้นทำงานให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดคุณค่าสูงสุดคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันหรือมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์อ้างอิงหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ยังมีความโดดเด่น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนกฤต อังน้อย (2563) ที่พบว่า กลุ่มสมรรถนะหลักเป็นกลุ่มของสมรรถนะพื้นฐานของการทำงานร่วมกับผู้อื่นในโรงเรียน ประกอบด้วยการทำงานเป็นทีม ผลการประเมินความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นสมรรถนะการทำงานของครูร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนทั้งด้านวิชาการ ด้านการดำเนินงาน โครงการ ด้านกิจกรรม หรืองานสนับสนุนการจัดการศึกษา สมรรถนะการพัฒนาตนเอง ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่ครูต้องไม่เรียนเรียนรู้พัฒนาตนเองแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสิ่งใหม่ๆในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

การศึกษาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้าน ได้แก่ 1) การบริการที่ดี 2) การทำงานเป็นทีม 3) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 4) การพัฒนาผู้เรียน 5) การบริหารจัดการชั้นเรียน 6) ภาวะผู้นำครู อาจเป็นเพราะสมรรถนะที่อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นสมรรถนะพื้นฐานของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ใช้ทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นประจำ สอดคล้องกับแนวคิดของ Maclelland (1973) ได้แบ่งสมรรถนะเป็น 2 ประเภท คือ 1) สมรรถนะพื้นฐาน ได้แก่ ความรู้หรือทักษะพื้นฐานที่บุคคลจำเป็นต้องมีในการทำงานสมรรถนะพื้นฐานจะไม่ทำให้บุคคลมีผลงานที่แตกต่างจากผู้อื่น 2) สมรรถนะที่ทำให้แตกต่างจากผู้อื่นได้แก่ ค่านิยม แรงจูงใจ และเจตคติที่ทำให้บุคคลมีผลงานสูงกว่ามาตรฐานทำงานเกิดผลสำเร็จอย่างดีเลิศ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนกฤต อังน้อย (2563) ที่พบว่า สมรรถนะพื้นฐานของการทำงานร่วมกับผู้อื่นในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) สมรรถนะการทำงานเป็นทีม 2) สมรรถนะการพัฒนาตนเอง 3) สมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และสมรรถนะที่อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การพัฒนาตนเอง 3) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ อาจเป็นเพราะบริบทของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีภาระงานที่เหมือนกับโรงเรียนทั่วไปแต่ขาดแคลนบุคลากร ทำให้รับผิดชอบงานเป็นจำนวนมากครูคนหนึ่งอาจได้รับมอบหมายงานหลายงานทำให้การพัฒนาสมรรถนะด้านที่อยู่ในระดับมากมีประสิทธิภาพน้อยกว่าด้านอื่น สอดคล้องกับ แนวคิดของ ยนต์ ชุมจิต (2550) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการดังนี้ 1) ช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของครูทำให้ครูมีสมรรถภาพในการสอนมีความรู้เพิ่มขึ้นเข้าใจบทบาทหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น 2)

ช่วยให้เกิดการประหยัดเวลาและลดความสูญเสียทางวิชาการเพราะครูที่ได้รับการพัฒนาจนเป็นครูที่มีคุณภาพนั้น ย่อมไม่ทำสิ่งใดผิดพลาดง่าย ๆ สามารถใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพทำการสอนนักเรียนได้ผลเต็มที่และตรงตามจุดประสงค์ส่วนนักเรียนก็มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์ที่กำหนด 3) ช่วยทำให้ครูเรียนรู้งานในหน้าที่ได้เร็วขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่เพิ่งได้รับการบรรจุให้ทำงานใหม่ ๆ และครูที่ย้ายทำการสอน ณ ที่ทำงานแห่งใหม่ 4) ช่วยแบ่งเบาภาระหรือลดภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานในสายงานต่าง ๆ เพราะครูที่ได้รับการพัฒนาอย่างดีและต่อเนื่องจะมีความเข้าใจงานสอนและงานอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี 5) ช่วยกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานกล่าวคือทำให้ครูทุกคนมีโอกาสก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่งทางการบริหารที่มีสถานภาพดีขึ้น 6) ช่วยทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอทั้งในด้านความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งหลักการปฏิบัติงานและเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงเป็นสมรรถนะที่จำเป็นและครูโรงเรียนขนาดเล็กจะมีเวลาใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ กนิิน แลวงค์นิล (2560) กล่าวว่า สมรรถนะของครูที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือความสัมพันธ์กับชุมชนโดยมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อพิจารณาสมรรถนะย่อยพบว่า การสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ได้รูปแบบที่มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบคือ 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) สารสนเทศและการดำเนินการพัฒนา 4) การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบของผู้ทรงคุณวุฒิ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการดำเนินการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำผลการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 และระดับของสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในปัจจุบัน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 4.51 ซึ่งได้ฉากผลวิจัยใน ตอน 1 และตอน 2 มาใช้เป็นประเด็นในการพัฒนา

ผลประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 โดยภาพรวมทุกองค์ประกอบมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบและเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบส่วนในด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ โดยภาพรวมทุกองค์ประกอบมีความเป็นไปได้ประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ได้พัฒนารูปแบบขึ้นโดยใช้ผลการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและระดับของสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในปัจจุบันที่ผู้วิจัยได้นำสมรรถนะด้านที่ต่ำกว่า 4.51 มาเป็นประเด็นในการพัฒนา เป็นการพัฒนาโดยผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ครูพี่เลี้ยง(Coach) ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผู้

เกี่ยวข้องกับระดับทำให้เห็นแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน มีลำดับขั้นตอน สอดคล้องกัน ที่สามารถปฏิบัติได้ และผู้เกี่ยวข้องได้อ่านรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จึงทำให้ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 13 ในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ส่งเสริมสนับสนุนและกำกับติดตามผลการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำผลการพัฒนาไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต้องตระหนักถึงความสำคัญและนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทอย่างจริงจังเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนขนาดเล็กในระดับและสังกัดต่างๆ เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โรงเรียนเทศบาลขนาดเล็ก โรงเรียนกีฬาขนาดเล็กและอื่นๆ

2. ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาสมรรถนะ ด้านอื่นๆของครูที่จำเป็น ในทุกระดับการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา แลวงค์นิล. (2560). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 2 ตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- ฉันทิชา ธาตุทอง. (2552). **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ตรีนิษฐา เทียนทอง. (2564). **ค่าเฉลี่ยนโยบายการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธนภรณ์ อึ้งน้อย. (2563). **รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้**. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2545). **การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). **ความเป็นครู (พิมพ์ครั้งที่ 4)**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุรเดช โสมาบุตรและพัฒนาอนุสรณ์ สถาพรวงศ์ . (2560). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือการประเมินสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ.กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.(2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Boam,R. and Sparrow,P. (1992). **Designing and Achieving Competency**. New York: McGraw – Hill, Reading.
- McClland,D.C. (1973). **Test for Competence Rather Than for Intelligence**. American Psychologist,17(7). 57-83.